

"The Big Market square" "כיכר השוק הגדולה"

"... במרכז העיירה הייתה כיכר, כיכר השוק הגדולה. משך כל ימי השבוע חיכתה הכיכר ליום חמישי, יום היריד. ביום זה הייתה הכיכר לא רק מרכז של העיירה, כי אם מרכז של תבל ומלואה..."

מכל הסביבה זרמו אליה המוני איכרים על משפחותיהם, מי בעגלות הסוסים ומי ברגל. הצפיפות הלכה ורבחה. בעלי עגלות, מבעוד ערב, עמסו את הסוחרים ומרכולתם ושרכו דרכם במשעולי היער. משהגיעו לשוק הגדול, נתמזגו במקומיים, ולמספר השעות הקרובות יצרו הם יחד רעש שווקים, עד שנתקף שומע, שאינו מורגל לזאת, בסחרחרות. לבד מסוחרים וקניינים מצאת ביום שוק שכזה גם 'סתם מסתובבים'. היו אלה אנשים ללא כל עיסוק, הולכי בטל שכיסיהם ריקים היו לחלוטין... הסתובבו הם בין ה'מיש-מש' של אנשים וסחורות, לטשו עיניהם בשובע הפרוש לפניהם, ובלב דואב וידיים ריקות חזרו לבתיהם מוכי הרעב.

בין אם באו דלפוני העיירה לשוק, בין אם לאו, מרעשו לא נגרע ולו כזית. הכל היה תוסס: סחבו מן הדוכנים, משל כל הקודם זוכה, שקי גרעינים, תבואה, מני ירקות, חלב ותוצרתו, ביצים, פירות העונה ועופות. מחירים רצו מפה לאוזן, הנה ושמה, דיבורים בנעימת שכנוע, ניסיונות להשפיע, מלים בעגה של להט מסחרי, משא ומתן, מקח וממכר, פשרות שבוטאו בטפיחה על כף היד כסימן לסגירת עסקה, כסף הוחלף בטובין, שנמשכו במהירות מן העגלות בידי הקונים, ולא פחות מהר הוסתרו המעות על-ידי האיכרים בתוך כתונת הפשתן הגסה שלהם סמוך לחזה. מתוך דוכניהם מכרו יהודים מיני לבוש: מכנסיים, כותנות, חליפות, כובעים, מנעלים ומכנסיים: נפות לסנן בהן קמח, כדים לחלב. לאיכרים הצעירים בעלי נטיה גנדרנית מכרו יהודים צווארונים לבנים ועניבות, ולבנות האיכרים – חצאיות, חולצות ומטפחות ראש. מימי השוק נהנו במיוחד בעלי החנויות הקרובות לכיכר העיר. חניותיהם הוצפו בקונים. שם קנו האיכרים בדים לחליפות וללבנים, קמח, קטניות וסוכר, שמן, עטרן לסוך בו מגפיהם, נפט, ברזל, מסמרים וחבלים. ומה לא קנו האיכרים?... היו גם איכרים שרק הספיקו לקבל את פדיונם וכבר נמצאו במסבאה."

next

Previous

בחזרה לדף הקודם

"עולם לעצמו היה שוק הבהמות. בניגוד לדוחק ששרר בשוק הרגיל עד שקשה היה לעין לעקוב אחר המתרחש בו. בשוק זה היו פחות בני אדם, אך בשר לרוב. הבהמות עמדו קשורות, מעלות גרה, הניפו זנבותיהן וכלל לא שמו לב לידיים הרבות שבדקו את שומן גבן, או מיששו ומשכו בפטמות עטיניהן. סוחרים אלה ידעו במיומנות להעריך את כמות הבשר והשומן של הבהמה, או כמות החלב שהיא יכולה להניב. אף לסוחרים הסוסים היו דרכים ושיטות להערכת סחורתם. בעיניים מנוסות בדקו את גופו של הסוס, תוך שסובבים היו סביבו ומחפשים פצעים ומורסות, פשקו את שפתי הסוס ומנו את שיניו, הרימו רגל ובדקו את מצבה, שמא אין עוד על מה להצמיד את פרסת הברזל. הם הריצו את הסוס, ותוך כדי כך אמדו את עצמת רגליו ויציבותן. היו סוחרים ששפר עליהם גורלם וזכו ליום מוצלח והרוויחו, אך היו גם כאלה שחרף היותם חכמים ומבינים הפסידו את כספם ונותרו בעלים לצרות... רק יום אחד בשבוע שקקה העיירה חיים. ביתר הימים רדומה הייתה ושקועה, זנוחה מאל ומאדם..."

[מתוך ספרו של שמואל בר-און "והשמיים שתקו" בתרגום מיידיש של ישראל בר-און – הוצאת עקד ת"א 1992]

1914 niedziela.JPG

כיכר השוק ויום שוק
בשנת 1914 אז היה
יום השוק ביום ראשון
חנויות יהודיות על רקע
הכנסייה.

next

prev.

Market day and
market place in
1914 Jewish
Shops, in the
background the
church.

"The Big Market square"

[next](#)[prev.](#)

"In the center of town there was a square, the big market square. All days of the week the square waited for Thursday, the market day. On that day the square was not only the center of town, it was the center of the whole universe...

Farmers from all over have flowed to the market place with their families, some by wagons and horses and some by foot. The crowdedness grew stronger. The wagon owners have loaded their wares and made their way through the forest's paths. When they arrived in the big market, they mingles with the locals and for the next few hours together they have created a market's noise until the one who is not used to this noise became dizzy. Aside from sellers and buyers, you would find on that day those who were just 'hanging around'. Those were people with no occupation, idlers whose pockets were completely empty... They hung around between the 'Mish-Mash' of people and merchandize, set their eyes on all the abundance before them and with an aching heart and empty hands returned to their homes famished.

Whether the town's poor came to the fair or not, its noise was no weaker; all was bubbly. Taken from the stalls, first comes first served, were bags of seeds, crops, all kinds of vegetables, milk and its products, eggs, fruit of the season and poultry. Prices ran from mouth to ear, here and there, talks made to convince, attempts to influence, words of business jargon, bargaining, compromises expressed by a slap on the palm of the hand as a sign of a closure of a deal, money exchanged for goods that were quickly pulled off the stalls by the buyers and with no less time were the coins hidden by the farmers inside the rough linen shirt close to the chest. From their stalls, the Jews were selling items of clothing: trousers, shirts, suits, hats, shoes and pants, sieves for sifting flour, milk jugs. To the young peasants with coquettish tendency the Jews sold white collars and cravats, and to the farmers' daughters- skirts, blouses and scarves. Owners of shops near the square especially enjoyed market days because their shops were flooded with buyers on that day. There the farmers bought fabrics for costumes and whites, flour, legumes and sugar, oil, tar to rub their boots with, kerosene, iron, nails and ropes. Was there something the farmers didn't buy?... There were also farmers who have just received their earning and were already drinking it in the tavern."

"A world by itself was the beast market. Unlike the crowded regular market in which the eye could barely follow what is happening there, this market had less people but plenty of flesh. The animals were standing tied, ruminating, waving their tails and not paying attention to the many hands that were checking the fat on their backs or touching the nipples of their udders. Those dealers knew how to evaluate the amount of meat and fat of the cow or the quantity of milk it can provide. The horse traders also had ways and methods of evaluating their stock. With experienced eyes they used to check the horse's body while turning around it and looking for wounds and abscesses, opening its mouth and counting its teeth, lifting its leg and checking its condition and making sure it can hold a horseshoe. They would make the horse run and while doing so measure the bones of its legs and their steadiness. There were traders whose day was full of luck and profit, but some lost their money and became owners of troubles although they were smart and understanding... Only one day of the week the town was teeming with life, on the other days it was sleepy and sunken, abandoned by God and man..."

(From Shmuel Bar-On's book "And the Heavens were Quiet" 1992)

Translated to English by Daphna Brafman

[next](#)

[prev.](#)

כיכר השוק לא ביום שוק בשנות העשרים והשלושים

Market Place not on a market day photo taken in the twenties

כיכר השוק לא ביום שוק בשנת 1918 חנויות יהודיות על רקע הכנסייה.

Market Place not on a market day photo taken in 1918.

Jewish Shops, in the background the church

next

prev.

כיכר השוק וחנויות היהודים

Marketplace and Jewish shops כיכר השוק וחנויות היהודים

next

prev.

next

prev.

עגלות איכרים עמוסות בסחורות מגיעות לכיכר השוק ליום השוק השבועי – יום חמישי. שנות העשרים.

Farmers from the area villages arrive with merchandize to deal in the market once a week every Thursday. The twenties.

next

כיכר השוק הומה אדם בעיצומו של יום שוק תמונה מלפני מלחמת העולם הראשונה.

prev.

market place on a market day photographed before WWI Crowded

Dzień 5. Listopada 1916 r. w Bilgoraju.

next

prev.

next

prev.

ועוד מבט אל כיכר השוק של בילגוראיי לפני המלחמה. שנות השלושים.

One more look at the Bilgoraj market place The Thirties.

Bitgoraj Ogolny widok

כיכר השוק שרופה

The burned marketplace

כיכר השוק שנת 1943, ברקע העירייה ההרוסה צילום
ע"י חיילים גרמנים

Marketplace 1943, the ruined town hall,
Photographed by a German soldier.

next

prev.

next

prev.

Marketplace after the fire and air raid כיכר השוק אחרי השרפה וההפצצה

next

prev.

"עולם כמנהגו נוהג" כיכר השוק שנת 1943, יום השוק המשיך להתקיים גם בלי יהודים. ברקע העירייה ההרוסה וחיילים גרמנים

life goes on, the marketplace on a market day 1943, but without the local Jewish merchants and clients. Note the ,destroyed municipality and German soldiers.

Targ na bilgorajskim rynku - 1943 rok.jpg

רוכלים בשוק מציגים סחורתם [השוק אינו נראה שוקק כל כך התמונה מ 1943 – מלחמה].

Merchant exhibiting their merchandise [market looks abandoned Perhaps because of the war Photographed in 1943].

[next](#)

[prev.](#)

פינוי ההריסות ומחיקת העיירה הישנה

Wrecking and erasing the old town

כיכר השוק מפונה מהריסות גם העירייה איננה
עוד צולם כשנתיים לאחר המלחמה ורחוב
קושצ'יוסקי נראה מצד שמאל.

The marketplace clean from demolition
the destroyed Town hall was erased
too. Photographed 2 years after the war

[next](#)

[prev.](#)